

Verksamhetsförlagd utbildning
Sjuksköterskeprogrammet

Läraktiviteter och reflektion under VFU

Hur kan du använda dessa läraktiviteter under din VFU?

Denna VFU-guide har skapats i syfte att kunna användas som stöd i lärprocessen och innehåller strukturerade läraktiviteter som kan bidra till att kursens mål uppnås.

Till din hjälp finns även en kort beskrivning av olika pedagogiska verktyg att använda som stöd i samband med lärprocessen samt information om peer-learning, en handledningsmodell som används inom många verksamheter där VFU genomförs.

Alla läraktiviteter går att koppla till Forslunds modell av komponenter i professionell utveckling.

Professionell kompetens,

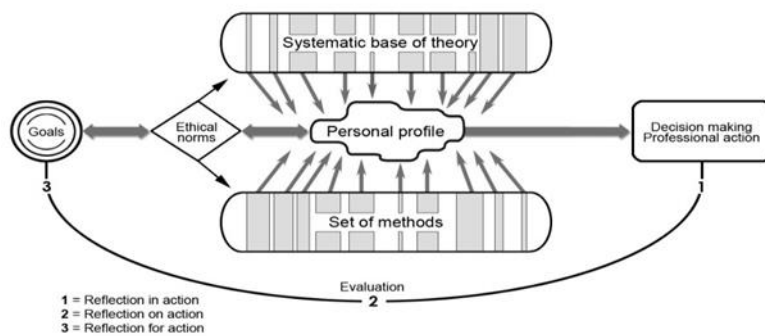

Fig 2. Komponenter i professionell kompetens. Forslund, K. (i Wilhelmsson M. et al. How to think about Interprofessional competence: A metacognitive model. Journal of Interprofessional Care, 2012, 26: 85–91)

Läraktiviteter relaterade till Lärandemål i bedömningsunderlag VFU.

1. Identifiera egenvårdsråd till vårdtagare

Förberedelse: Identifiera genom journalgranskning, telefonrådgivning, samtal mellan vårdtagare och sjuksköterska/annan profession egenvårdsråd som ges.

Genomförande: Dokumentera de egenvårdsråd som framkommer och relatera dessa till aktuell vårdtagares hälsosituation. Identifiera orsakssamband mellan hälsosituation och givet egenvårdsråd.

Efter aktivitet: Identifiera i vilken situation olika egenvårdsråd ges och används. Ges liknande egenvårdsråd utifrån olika perspektiv, identifiera dessa likheter/skillnader. Dokumentera detta kortfattat i ett pm och använd som reflektionsunderlag tillsammans med handledaren.

Utvärdering och återkoppling: Aktiviteten avslutas med att studenten reflekterar kring lärandeaktiviteten tillsammans med handledaren.

2. Journalgranskning, samband mellan symtom, undersökningar, behandling och omvårdnadshandlingar

Förberedelse: Genom journalgranskning dokumenterar studenten en vårdtagares (avidentifierat) symtom, undersökningar, behandling och omvårdnadshandlingar

Genomförande: Ta hjälp av litteratur och eventuellt kurskamrat för att identifiera och förklara samband mellan symtom, undersökningar och ordinerad behandling i relation till aktuellt tillstånd. Motivera generell och specifik omvårdnad i samband med aktuellt tillstånd.

Efter aktivitet: Studenten formulerar ett kortfattat pm (max 1 A4 sida) utifrån ovanstående och lämnar till handledare som diskussionsunderlag.

Utvärdering och återkoppling: Aktiviteten avslutas med att studenten reflekterar kring lärandeaktiviteten tillsammans med handledaren.

3. Bedömning av vårdtagares funktion och förmåga med hjälp av mätinstrument

Förberedelse: Genom journalgranskning identifierar studenten undersökningar och/eller mätinstrument som använts i syfte att bedöma vårdtagarens funktion och förmåga.

Genomförande: Ta hjälp av litteratur för att fördjupa kunskap och förståelsen för hur identifierade undersökningar och/eller mätinstrument har bidragit till bedömning av aktuell vårdtagares funktion och förmåga.

Efter aktivitet: Studenten formulerar ett kortfattat pm (max 1 A4 sida) utifrån ovanstående och lämnar till handledare som diskussionsunderlag.

Utvärdering och återkoppling: Aktiviteten avslutas med att studenten reflekterar kring lärandeaktiviteten tillsammans med handledaren.

4. Journalgranskning inför vårdplanering

Förberedelser: Inhämta genom journalgranskning information om en patient.

Genomförande: Formulera en vårdplanering utifrån omvårdnadsprocessens alla delar, identifiera patientens omvårdnadsbehov, formulera en omvårdnadsdiagnos, planera för relevanta omvårdnadsåtgärder samt planera för utvärdering av processen.

Du kan vidare fundera på ytterligare informationsinhämtning/datainsamling hade varit nödvändig inför utformningen av vårdplanen.

Efter aktiviteten: Planera för samordningen av patientens fortsatta vård utifrån ovanstående vårdplanering. Rapportera till handledare, annan kollega eller medstudent.

Utvärdering och återkoppling: Reflektera över din förmåga att sammanställa, prioritera, samordna och överföra relevant information tillsammans med handledare.

5. Utvärdera aktuella omvårdnadsåtgärder

Förberedelser: Genom journalgranskning inhämtar studenten information om omvårdnadsåtgärder som planerats och/eller genomförts för aktuell patientsituation.

Genomförande: Planera för och fördjupa din kunskap och förståelse för utvärderingsmetoder som är relevanta relaterat till planerade och utförda omvårdnadshandlingar

Efter aktiviteten: Värdera och utvärdera olika metoder för uppföljning av utförda/planerade omvårdnadsåtgärder. Vilka fördelar respektive nackdelar ser du med dessa.

Utvärdering och återkoppling: Reflektera utifrån ovanstående läraaktivitet tillsammans med handledare, annan kollega eller medstudent. Dokumentera i din loggbok och formulera nya lärandemål.

6. Journalföring och dokumentation

Förberedelse: Ta reda på vilka lagar och författningar som reglerar dokumentation av omvårdnad, aktuella sökord samt sjuksköterskans ansvar vid journalföring. Välj ut och värdera information som du anser behöver dokumenteras kring den patient du vårdar så att vårdkvalitén säkerställs.

Genomförande: Formulera aktuell text och dokumentera detta i ett dokument, avidentifierat. Du kan träna på att formulera exempelvis 1) inskrivnings anteckning, 2) ett omvårdnadstatus, 3) en epikris.

Efter aktivitet: Reflektera kring hur olika lagar/författningar reglerar journalföring samt vad god kvalitet innebär i samband med dokumentation. Analysera din förmåga att bedöma och formulera relevant omvårdnadsinformation.

Reflektion och återkoppling: Diskutera tillsammans med handledare och återkoppla din förmåga att värdera information och förmåga att dokumentera med god kvalitet så att kollegor kan följa vårdförlopp. Dokumentera din nuvarande förmåga i loggboken samt nya mål som önskas uppnås.

7. Läkemedelsordination, rimlighet, interaktioner och biverkningar

Förberedelse: Genom journalgranskning dokumenterar studenten en vårdtagares (avidentifierat) läkemedelslista

Genomförande: 1) Identifiera sambandet mellan aktuell läkemedelsordination och vårdtagarens hälsotillstånd. 2) Bedöm och reflektera över ordinationens rimlighet samt identifiera interaktioner och biverkningar

Efter aktivitet: Studenten formulerar ett kortfattat pm (max 1 A4 sida) utifrån ovanstående och lämnar till handledare. Om studenten befinner sig i hemmet skickas detta pm till handledaren via mejl. Detta pm inlämnas till examinator via inlämningar på Lisam i samband med bedömningsformulärets inlämning.

Reflektion och återkoppling: Aktiviteten avslutas med att studenten reflekterar kring läraaktiviteten tillsammans med handledaren.

Denna aktivitet kan med fördel genomföras vid flera patientsituationer.

8. Planering av pedagogiskt samtal i lärandemöte

Förberedelse: Identifiera en vårdssituation, tex genom journalgranskning eller genom diskussion med handledare eller medstudent, som innefattar ett pedagogiskt samtal där information och/eller motivation och undervisning till patient eller närstående ska ske.

Genomförande: Formulera mål med lärandemötet samt planera strategin för genomförande av samtalet. Identifiera lärandebehov hos patient/närstående och motivera de råd du ger patient/närstående.

Efter aktivitet: Reflektera utifrån ett pedagogiskt perspektiv över de strategier du formulerat ovan.

Utvärdering och återkoppling: Beskriv för din handledare hur du kan stärka vårdtagare och närståendes hälsa i lärandemöten utifrån ovanstående. Dokumentera i din loggbok och formulera vid behov ytterligare lärandemål.

9. Identifiera och reflektera kring etiska ställningstaganden

Förberedelse: Identifiera en situation där det förekommer etiska ställningstaganden. T.ex. rondsituation, beslut om ej HLR/IVA, praktiska moment eller möte mellan vårdtagare och /sjuksköterska/annan profession/medstudent.

Genomförande: Du observerar situationen och reflekterar kring:

- Vilka etiska ställningstaganden görs?
- Hur påverkas patienten i situationen?
- Kunde situationen hanterats på något annat sätt?
- Vad hade du gjort i den givna situationen?
- Skulle du tänka annorlunda om patienten hade en annan ålder, kön, etnicitet, religion etc.?

För att öka komplexiteten: Finns det olika etiska principer som ställs emot varandra i denna situation? Har det gjorts några prioriteringar av vården i denna situation och varför i så fall?

Efter aktivitet: Du dokumenterar dina reflektioner utifrån ovanstående frågor i ett pm (max 1 A4) och/eller i loggbok.

Reflektion och återkoppling: Beskriv för din handledare och/eller medstudent hur du tänkt kring de olika frågorna och etiska situationerna. Dokumentera i din loggbok och formulera vid behov ytterligare lärandemål.

10. Identifiera basala hygienrutiner i din VFU-verksamhet.

Förberedelse: Läs på kring basala hygienrutiner, vilka riktlinjer gäller för din VFU-plats, covidrelaterade rutiner etc.

Genomförande: Var hygienobservatör under nästkommande timme. Observera och notera huruvida personal följer hygienregler/rutiner eller ej.

Efter aktivitet: Reflektera över vad du sett och kring följande frågor:

- Om hygienregler bryts, fanns det något bakomliggande syfte/anledning?
- Vilka strategier finns för att underlätta att hygienregler följs?
- Påverkar covid-situationen följsamhet till hygienrutiner och hur de utförs?

Utvärdering och återkoppling: Beskriv för din handledare och/eller medstudent vad du har sett och hur du tänker kring reflektionsfrågorna.

11. Kommunikation

Förberedelse: välj ut en situation där du behöver kommunicera med en vårdtagare kring något. Exempel på situationer kan vara praktiska moment, information om behandling/provsvar, ankomstsamtal etc. Förbered mötet genom att tänka igenom: Vad ska jag kommunicera med patienten kring, vilken information behöver du få av patienten etc.

Aktiviteten kan med fördel genomföras ihop med medstudent. Medstudenten observerar din kommunikationsförmåga, bemötande och professionellt förhållningssätt och ger dig feedback på detta vid reflektionen. Ni kan med fördel byta roller vid nästa samtal.

Genomförande: Genomför samtalet med vårdtagaren.

Efter aktivitet: Du sammanfattar och reflekterar i PM eller loggbok kring följande frågor:

- Hur upplever du patientmötet? Vilka utmaningar, förutsättningar och hinder bedömer du finns i detta möte?
- Hur presenterade du dig?
- Hur försäkrar du dig om att patienten förstått given informationen?
- Hur hanterar du frågor du inte kan besvara?
- Hur påverkar tidigare erfarenheter eller kunskaper om patient och närstående bemötandet?
- Vilka faktorer påverkar bemötandet?
- Finns det något du skulle göra annorlunda nästa gång?

Reflektion och återkoppling: Beskriv för din handledare och/eller medstudent hur du tänkt kring de olika frågorna och din kommunikationsförmåga. Dokumentera i din loggbok och formulera vid behov ytterligare lärandemål.

Pedagogiska verktyg att använda som stöd i samband med lärprocessen

Problemlösningsprocess- PBL

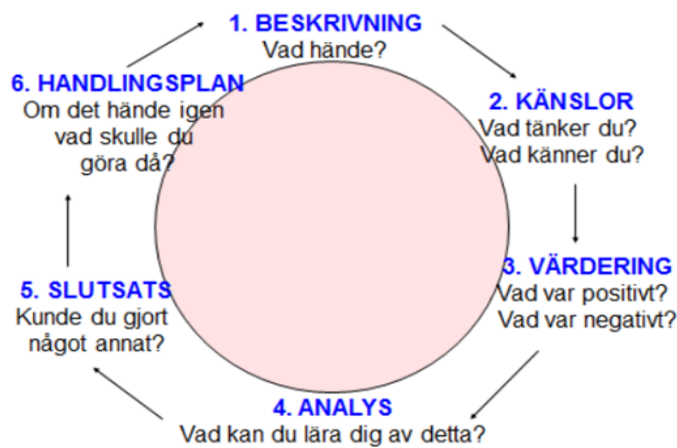
Livbojen är ett hjälpmedel för att etablera ett systematiskt arbetssätt med problembearbetning, lärande och studenten. Livbojen består av huvudfrågor som studenterna ska ställa sig under sin bearbetning av det scenario de ställs inför. Modellen används i basgruppsarbetet och är känd för studenterna, denna modell kan även användas i den kliniska verksamheten när studenten möter olika vårdsituationer/scenarion.

Den första fasen (vad vet vi?) i bearbetningen innebär att du identifierar vilken problematik som aktuell vårdsituation handlar om och vad som verkar centralt att förstå. Därefter identifierar du din kunskap kring aktuell situation, och vilka lärandebehov som finns samt vilka kunskaper som behöver inhämtas för att klara aktuell vårdsituation.

I nästa steg inhämtar du kunskapen som behövs för att klara situationen och diskuterar tillsammans med en medstudent eller handledaren för att komma fram till olika handlingsalternativ inför kommande vårdmoment.

Momentet utförs och Gibbs modell, se nedan, kan användas för reflektion innan återkoppling och "efterhandledning" sker. Som avslutning kan du summera och dokumentera i din loggboken samt utvärdera ditt lärande i relation till lärandemål och ytterligare lärandebehov (Omarbetad text för VFU sammanhang).

Reflektion

Tolkning av Gibbs, 1988.

En reflektionsmodell kan vara ett stöd för Dig i samband med reflektion över en händelse/situation.

Gibbs' reflektionsmodell utgörs av sex steg som systematiskt går igenom:

- 1. Beskrivning:** Vad hände? Erfarenhet, en händelse som väcker tankar och känslor beskrivs.
- 2. Känslor:** Vad tänkte du? Vad kände du? Reaktionen och känslor uppmärksammas.
- 3. Värdering:** Vad var positivt? Vad var negativt? Hjälper att förstå känslor och tankar.
- 4. Analys:** Hur uppfattar du det? Vad kan du lära dig av detta?
- 5. Slutsats:** Kunde du ha gjort annorlunda? Vad byggde du ditt handlande på? Finns det alternativ? Här finns tillfälle till ett konstruktivt kritiskt synsätt.
- 6. Handlingsplan:** Om det händer igen vad skulle du göra då? Hur kan du använda det du har lärt dig?

Peer-learning som pedagogisk handledningsmetod

Peer-learning innebär att 2-3 studenter samverkar kring strukturerade läraktiviteter där kurskamraten används som reflektionspartner före återkoppling från handledare. Kurskamraten är en jämlik partner som du kan lösa problem och diskutera upplevelser med, samt dela tankar och känslor med som dyker upp under VFU-perioden.

Syftet med Peer-learning är att öka förmågan att ta ansvar för eget lärande, samarbeta, reflektera och utforska idéer. Träna förmågan att kommunicera och resonera kliniskt tillsammans, samt träna på att kunna ge och ta feedback. Förmågor som sammantaget ökar en persons lärande kapacitet.

Förberedelser; Studenterna börjar med att förbereda momentet. Identifiera och formulera problemet tillsammans och diskutera och reflektera hur problemet kan hanteras. Välj ut om det är något särskilt som feedbacken ska handla om i momentet.

Peer-learning momenten kan ske på olika sätt (1 eller 2) genom att:

1. En person genomför momentet och den andra observerar

Fördela rollerna mellan er, där student A har huvudansvaret hos patient och student B deltar och observerar, eller bara observerar.

2. Ni utför ett varsitt vårdmoment på varsina håll och sen undervisas den andra kring aktuellt momentet vid ett senare tillfälle.

Steg 1. Student A utför ett moment och Student B utför ett annat moment.

Steg 2. Student A undervisar student B i sitt moment och sen undervisar student B student A i sitt moment.

Genomförande: Student A genomför aktuellt moment och peer-student B deltar eller enbart observerar under momentet, alternativt att var och en utför sitt moment.

Analys och reflektion: Diskuterar och reflektera kring hur det gick med aktuellt moment och använd gärna Gibbs reflektionscykel som stöd vid reflektionen.

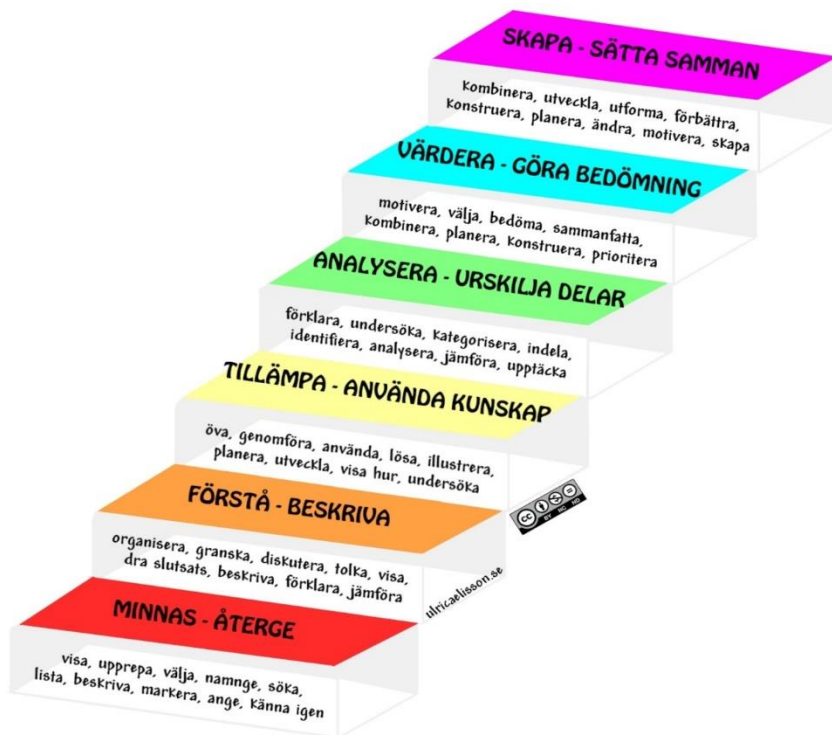
Förslag på reflekterande frågor.

VARFÖR?

- Vilket var ditt syfte?
- Vad gjorde du?
- Varför valde du denna åtgärd?
- Vad ville du uppnå?
- Hur framgångsrikt var det?
- Hur vet du det?
- Hade du kunnat göra på ett annat sätt?
- Hur kommer du att göra nästa gång?
- Vad tror du patienten tyckte?
- Hur vet du det?

Utvärdering och återkoppling: Ge varandra feedback på utfört moment som bidrar till utveckling, samt återkoppla er summerande reflektion och feedback till handledaren. Dokumentera reflektion och feedback i loggbok

Olika kunskapsnivåer att uppnå grundat på Blooms kunskapstaxonomi

Omvårdnadsprocessen, Sjuksköterskans arbetsprocess

